

CONFERINȚA

PROIECT DE LEGE
20/10
20

Ținută de Dl. Ministru I. Inculeț, la Radio în ziua de
23 Ianuarie 1935 ora 19.50.-

Zilele de 22, 23 și 24 Ianuarie din anul 1918 au fost hotărâtoare pentru Basarabia.-

Încă dela 21 Noembrie anului precedent, 1917, această provincie avea supremul său organ de conducerea și de concentrarea forțelor naționale - Sfatul Țării, în care deputații moldoveni se organizase compact într'un bloc - "Blocul Moldovenesc".

Basarabia se declarase autonomă sub formă de republică Moldovenească în ziua de 2 Decembrie. Autonomia aceasta era însă în cadrul Imperului Rus.

Evenimentele ce se precipitau prin mersul galopant al revoluției rusești, puneau noi chestiuni de importanță istorică, pe care Sfatul Țării trebuia să le rezolve.

Și noaptea zilei de 23 spre 24 Ianuarie de acum 17 ani a avut o însemnată covârșitoare pentru Neamul nostru Român dintre Prut și Nistru, fiindcă în acea noapte s'a determinat definitiv drumul Basarabiei care a adus-o peste două luni la unirea veșnică cu patria mamă.-

Să-mi dați voie să vă împărtășesc câteva pagini inedite din amintirile mele despre acele zile ca să retrăim împreună momentele mărețe, cari ne'au răscădat adus să fim cu toții împreună.

x

x x

Între timp Ucraina s'a declarat independentă. Astfel Basarabia, și din punct de vedere geografic, nu mai avea cu Rusia nici un contact.

Ideea nutrită încă de mult de fruntașii basarabeni, de a declara Basarabia, Republică Independentă, a devenit de urgentă actualitate. În consfătuiri intime au hotărât să declarăm independența în ziua de 24 Ianuarie, zi simbolică a Unirii Principatelor.

În ziua de 22 Ianuarie (1918) Sfatul Țării a ținut o ședință pregătitoare. Cu ocazia aceasta s'a dovedit că ideea independenței este împărtășită absolut de toate curentele și de toți deputații. Numeroasele discursuri cu cererea independenței, erau toate sgenotose aprobate și îndelung aplaudate. Guvernul prin P. Erhan a declarat că judecând situația Republicii Moldovenești după declararea independenței Ucrainei, a ajuns la concluzia că nici Republica Moldovenească nu poate rămâne neindependentă, fiindcă altfel poate să fie anexată, poate să fie "înghițită" de oricine ca res nullius, ca lucru nimănuui. Blocul Moldovenesc prin deputatul Chiorăscu a declarat: "Având în vedere că prin declararea Ucrainei, ca republică independentă, Republica Moldovenească este ruptă de centru, noi suntem pentru imediata declarare a Republicii Moldovenești independente".

S'au declarat pentru independență și deputații reprezentanții mine-

20/10
Dra
S. P. P. G.

20

CONFERINȚA

Ținută de Dl. Ministru I. Inculeț, la Radio în ziua de
23 Ianuarie 1935 ora 19.50.-

Zilele de 22, 23 și 24 Ianuarie din anul 1918 au fost hotărâtoare pentru Basarabia.-

Încă dela 21 Noembrie anului precedent, 1917, această provincie avea supremul său organ de conducerea și de concentrarea forțelor naționale - Sfatul Țării, în care deputații moldoveni se organizase compact într'un bloc - "Blocul Moldovenesc".

Basarabia se declarase autonomă sub formă de republică Moldovenească în ziua de 2 Decembrie. Autonomia aceasta era însă în cadrul Imperului Rus.

Evenimentele ce se precipitau prin mersul galopant al revoluției rusești, puneau noi chestiuni de importanță istorică, pe care Sfatul Țării trebuia să le rezolve.

Și noaptea zilei de 23 spre 24 Ianuarie de acum 17 ani a avut o însemnată covârșitoare pentru Neamul nostru Român dintre Prut și Nistru, fiindcă în acea noapte s'a determinat definitiv drumul Basarabiei care a adus-o peste două luni la unirea veșnică cu patria mamă.-

Să-mi dați voie să vă împărtășesc câteva pagini inedite din amintirile mele despre acele zile ca să re trăim împreună momentele mărețe, cari ne'au adus să fim cu toții împreună.

x

x x

Între timp Ucraina s'a declarat independentă. Astfel Basarabia, și din punct de vedere geografic, nu mai avea cu Rusia nici un contact.

Ideea nutrită încă de mult de fruntașii basarabeni, de a declara Basarabia, Republică Independentă, a devenit de urgentă actualitate. În consfătuiri intime au hotărât să declarăm independența în ziua de 24 Ianuarie, zi simbolică a Unirii Principatelor.

În ziua de 22 Ianuarie (1918) Sfatul Țării a ținut o ședință pregătitoare. Cu ocazia aceasta s'a dovedit că ideea independenței este împărtășită absolut de toate curentele și de toți deputații. Numeroasele discursuri cu cererea independenței, erau toate egomote aprobate și îndelung aplaudate. Guvernul prin P. Erhan a declarat că judecând situația Republicii Moldovenești după declararea independenței Ucrainei, a ajuns la concluzia că nici Republica Moldovenească nu poate rămâne neindependentă, fiindcă altfel poate să fie anexată, poate să fie "înghițită" de oricine ca res nullius, ca lucru nimănu". Blocul Moldovenesc prin deputatul Chiorăscu a declarat: "Având în vedere că prin declararea Ucrainei, ca republică independentă, Republica Moldovenească este ruptă de centru, noi suntem pentru imediata declarare a Republicii Moldovenești independente".

S'au declarat pentru independență și deputații reprezentanții minor-

Independența era dorită de toți, era primită de toți. Firește motivele se deosebeau. Moldovenii în tot cazul vedeau în declararea independenței, rupțura definitivă cu Rusia și netezirea drumului spre Unirea cu România.

Declarația independenței s'a produs în ședința Sfatului Țării, foarte solemnă, ținută la miezul nopții spre 24 Ianuarie, ca ziua sărbătoririi aniversării Unirii Principatelor să cuprindă și sărbătorirea născutului Republicii Moldovenești independente.

Sedința aceasta istorică a Sfatului Țării s'a redus la citirea și la votarea în unanimitate într'o atmosferă de înalt entuziasm, a declarației de Independență. Sedința a fost prezidată de mine.

Cuprinsul declarației, din care se poate judeca despre situația și năzuințele din vremurile acelea, este următorul:

"Moldovenii și popoarele înfrățite ale Republicii Moldovenești de răsărit
Marea revoluție rusească ne-a scos din întunericul, în care am trăit atâta amar de vreme, ~~într-o călătorie~~ pe calea libertății, slobozeniei, dreptății și frăției. Prin jertfele și osteneala noastră a tuturor, țara noastră înfăptuindu-și drepturile dobândite de revoluție, de a-și hotărâ singură soarta, s'a declarat republică democratică slobodă.

Dar vremurile sunt schimbătoare și împrejurările politice împiedică ca desăvârșire înfăptuirea acestei uniri - ne cer noi drumuri.

Republica democratică a Ucrainei, vecina noastră de peste Nistru, s'a proclamat neatârnată, și noi astfel ne-am trezit despărțiți de Rusia și republicele alcătuite în vechile ei hotare.

În astfel de împrejurări și noi suntem dătore să ne proclamăm în unire cu voința norodului: Republică Democratică Moldovenească Slobodă, de sine stătătoare și neatârnată, având ea singură dreptul de a-și hotărâ soarta în viitor.

Proclamația neatârnată este o cerință politică a vremii, căci Republica Moldovenească nu mai poate aștepta dela nimeni erânduirea vieții sale și popoarele Republicii trebuie să înțeleagă că viitorul lor atârână numai dela dănsă și că acest viitor poate să fie înfăptuit numai prin așezământul înalt de ocărnuire - Sfatul Țării și prin stăpânirea pusă de el - Sfatul Miniștrilor.

Republica Moldovenească neatârnată își pune ca scop pacea și înțelegerea prietenească în viața politică și economică cu toate țările îndepărtate și vecine, socotind războiul ca cel mai vrăgmaș dușman al noroadelor și țărilor. Deci în politica sa din afară Republica Moldovenească neatârnată va urmări încheierea cât mai degrabă a păcii generale, democratice în înțelegerea cu toți întovăreșii.

În politica sa lăuntrică Republica Moldovenească, chezlăguind drepturi depline tuturor națiilor va urma mai departe cu întărirea slobozeniilor câștigate prin revoluție și vestite prin declarația Sfatului Țării dela 2 Decembrie 1917.

În deosebire Sfatul Țării și Sfatul Miniștrilor Republicii Moldovenești au de grije să hotărască în cel mai scurt timp traha pământului. Acesta va trece în mâna plugarilor fără plată, pe temelul împărțirii drepte, după cum s'a spus în declarația dela 2 Decembrie.

Afară de astea, Sfatul Țării și Stăpânirea Republicii Moldovenești au în vedere să lucreze în cel mai scurt timp un șir întreg de zecane și măsuri care să îndestuleze nevoile de azi ale țării în scopul de a o scoate din beana întinericului sărăciei și feamei.

Moldoveni și norededeale înfrățite a Republicii Moldovenești!

Suntem la coticura cea mai însemnată a istoriei noastre. Dela conștiința și înțelepciunea voastră atarnă viitorul țării.

Prin venirea ostilor frățeste române pe pământul Republicii noastre, s'a întocmit o stare prielnică pentru munca harnică și orânduită pe toate ogoarele vieții. Fiind încredințai că zădirea vieții noastre nu va fi atinsă de nimeni și că nimic nu promește neatărnarea și slobozenile debândite prin revoluție, noi vă chemăm pe toți spre Unire, spre muncă pașnică și liniște pentru binele și folosul tuturor noredadelor Republicii Democratice Moldovenești de acum și purură neatărnată.

Primită de Săștul Țării la 24 Ianuarie 1918 "1.

--X--

x x

Prin declararea independenței, eu am devenit capul noului stat - Președinte al Republicii, Sfatul Directorilor Generali s'a transformat în Consiliul de Miniștri - toate acestea pentru a corespunde formelor obișnuite a unui Stat independent. În fond prea multe nu s'au schimbat fiindcă de fapt Republica noastră ducea o viață de independență îndă dela declarația din 2 Decembrie (1917).

Ziua de 24 Ianuarie a fost sărbătorită cu un deosebit fast. După o slujbă religioasă la Seber, s'a desfășurat în fața Mitropoliei, o revistă militară, la care au defilat trupele române și ale Republicii. Era o zi de iarnă frumoasă cu ger, dar și soare. După revistă a avut loc o recepție la "Clubul Nobilimei", denumire rămasă ca un anahronism depe timpul țarismului când existau aparte nobili, baza susținerii trenului rusesc.

La recepție au luat parte deputații Sfatului Țării, Membrii guvernului Republicii, notabilitățile orașului, mulți ofițeri ai ostirei române în frunte cu Generalul Urlățeanu.

S'au ținut mai multe cuvântări. Eu în cuvântarea mea am vorbit despre Unirea Principatelor Române, asemenea despre Unirea Italianilor și Germanilor, arătând tendințele istoriei de a aduce la unire toate neamurile răslețite prin vitregie vremurilor - marele principiu al Statelor naționale ce s'a stabilit de războiul mondial și Revoluția Rusească. S'au ridicat toasturi pentru acest principiu.

Dup recepție în fața Clubului în stradă, s'a încins o horă sub sunetele muzicii: "Hai să dăm mână cu mână" - spectacol ne mai văzut de Capitala Basarabiei de peste o sută de ani.

Peste 2 luni, la 27 Martie, Sfatul Țării a votat unirea Republicii Moldovenești cu vechiu regat.

De atunci au trecut 17 ani. O clipă în viața unui popor.

O epocă în viața unei generații. Noi n'avem nici o perspectivă necesară istorică necesară istorică pentru a judeca măreția faptelor petrecute.

Ver urma însă veacuri fără sfârșit a vieții neamului nostru întregit.

Și se va vorbi despre generația noastră ca în povești.

A fost odată ca nici odată. A fost un mare Rege Ferdinand sub domnia căruia neamul Românesc, despărțit prin vitregia vremurilor în mai multe trunchiuri s'a întregit, unindu-se din liberă voință într'un singur popor.

Marelui Rege al Unirii i-a urmat Regele Consolidării neamului românesc întregit.

Așa vor vorbi generațiile viitoare despre generația unirii....ca în povești. Iar noi, cei din această generație să ne proslăvim Neamul Intregit, să ne proslăvim Patria, să ne proslăvim Regele nostru simbolul și chezașia Unității noastre naționale.